

พระ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจ ตั้งใจฟังธรรม วันนี้วันอุโบสถ วันอุโบสถศีล อุโบสถเิง ความสะอาดบริสุทธิ์ของสงฆ์ ถ้าสงฆ์มีความสะอาดบริสุทธิ์ เราเป็นสงฆ์ เราเป็นสังฆะ ชีวิตเราต่างจากคฤหัสถ์แล้ว ชีวิตเราต่างจากคฤหัสถ์นะ ถ้าคฤหัสถ์ คนหนา คนหนาทางคับแคบ เขาใช้ชีวิตของเขาโดยธรรมชาติของเขา คนดีแค่ศีล ๕ เขาอยู่ในสังคมเป็นคนดี เขาวานี่คนดีแล้ว แต่เวลาเป็นภิกษุ เราเห็นโทษของวัฏสงสาร ภิกษุเป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร เราออกมาประพฤติปฏิบัติ ออกมาเป็นพระเป็นเจ้าของชีวิตเราต่างจากคฤหัสถ์แล้วนะ สติปัญญาเราต้องแตกต่างจากเขา

เราเป็นพระเป็นเจ้าของ เวลาโยมเขาทำบุญใส่บาตร เขายกมือไหว้ เขาไหว้ใคร เขาไหว้อะไร? เขาไหว้คุณธรรมนะ เขาไหว้เพราะเราเป็นภิกษุ เราเป็นพระ เป็นผู้รู้แจ้ง รู้แจ้งในเรื่องของกิเลส เป็นผู้ที่มีคุณธรรม เขาไว้ใจ เขาไว้เนื้อเชื่อใจ ในเมื่อเราเป็นพระแล้ว เราต้องทำตัวให้สมกับเป็นพระ ถ้าเราทำตัวให้สมกับเป็นพระ พระมันอยู่ที่ไหนล่ะ พระมันอยู่ที่โกนหัวห่มผ้าเหลืองนี้หรือ เดี่ยวนี้ละครทีวีเขาเล่นกัน เขาโกนหัวห่มผ้าเหลืองเขาก็เป็นพระนะ

นั่นสมมุติซ้อนสมมุติ เราก็คือเป็นสมมุติอันหนึ่ง สมมุติสงฆ์ เขาก็เป็นสมมุติอีกอันหนึ่ง เขาเล่นละครกัน เขาได้เงินได้ทอง เขายังได้ผลประโยชน์กับเรา เขายังได้ประโยชน์กับสังคม เขาได้รางวัล แสดงดี มีบทบาท เขาได้รางวัล เขาแค่โกนหัวห่มผ้าเหลืองเขาก็ทำได้

แล้วของเรา เราก็คือโกนหัวห่มผ้าเหลืองเหมือนกัน แต่โกนหัวห่มผ้าเหลือง เราโกนหัว เห็นไหม ภิกษุเป็นผู้โกนผมโกนหนวด บวชเข้ามาในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีอุปัชฌาย์อาจารย์ อุปัชฌาย์เป็นผู้ยกเข้าหมู่ ได้ทำจตุตถกรรม ทำญัตติขึ้นมาให้เป็นสงฆ์ ถ้าเป็นสงฆ์แล้วมันจริงตามสมมุติ มันจริงสมบูรณ์ตามสมมุติ แม้แต่การเกิดก็เป็นสมมุติ นี่เห็นว่าการบวชเป็นพระเป็นของเล่น เวลาเกิดมาในท้องแม่ คลอดออกมา ของเล่นใหม่ล่ะ ทุกข์ใหม่ล่ะ? มัน

ก็ทุกข์ แต่ทุกข์อย่างนั้นมันทุกข์โดยข้อเท็จจริงหน้าเดียว ก็ต้องเกิดเป็นมนุษย์อย่างเดียว เพราะได้เกิดมาในภพแล้วคลอออกมาเป็นมนุษย์

ไอนี้บวชเป็นพระ บวชเป็นพระขึ้นมา เข้าไปบวชในโบสถ์ ออกมาแล้ว แต่ใจมันยังลังเลใจเรานั้นยังติดนิสัยมา ถึงเวลาบวชแล้วต้องขอนิสัยครูบาอาจารย์ **ขอนิสัย** ถ้าบวชอยู่กับอุปัชฌาย์ได้นิสัย อุปัชฌาย์ต้องถือนิสัยมา ไอนี้มันอยู่กับอาจารย์ ต้องถือนิสัย ๕ ปี ถือนิสัยนะ เพราะนิสัยเรานี้นิสัยของคฤหัสถ์ นิสัยมันยังไม่เป็นภิกษุ นิสัยมันยังไม่ตัดแปลงตัวเองให้เป็นพระ ต้องถือนิสัย ถือนิสัยคือทำให้มีครูบาอาจารย์คอยติ คอยบอก คอยกล่าว นี่ถือนิสัยกัน

เวลาลูกศิษย์กระสันอยากสึก ครูบาอาจารย์ที่เป็นครูบาอาจารย์ต้องหาที่โน้มน้าว หาช่องทางพาออกวิเวก เวลาอุปัชฌาย์อาจารย์อยากสึก กระสันอยากสึก เราเป็นลูกศิษย์ลูกหา เราต้องหาอุบายวิธีการ ไม่ใช่ว่าเป็นครูบาอาจารย์แล้วจะมีคุณธรรม นี่ครูบาอาจารย์โดยพรรษา โดยธรรมวินัย แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ในหัวใจ เราเคารพคุณธรรมอันนั้น ถ้าเคารพคุณธรรมอันนั้นมันแสดงออกมาจากใจ มันแสดงออกมาจากกิริยาท่าทาง มันออกมาโดยเจตนา มันออกมาโดยธรรมชาติ มันไม่ได้ออกมาด้วยการเสแสร้ง แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์โดยพรรษา ก็เลสมันอยู่ในหัวใจ มันก็พยายามทำตามหน้าที่กันไป มันจะได้มากได้น้อย ทำตามหน้าที่

แต่ถ้าเรามีครูบาอาจารย์ที่ใจเป็นธรรม มันไว้ใจได้ ถ้าไว้ใจได้ การไว้ใจได้มันก็เปิดใจ ใจมันลง ถ้าใจมันลง มันฟังธรรม ถ้าใจไม่ลง “ไม่ได้ว่าฉัน ไม่ได้ว่าเรา ไม่ได้ว่า” นุ่น! ผลักออกไปไกลๆ เลย ไม่ยอมรับอะไรทั้งสิ้น มันปิดหูปิดตาไป

ครูบาอาจารย์ท่านว่า “หูกระต๊อ ตาไม้ไผ่” สิ่งที่มีหุมีตา ขอนิสัยมันต้องดูตรงนั้นไง เราขอนิสัย เราต้องแบ่งเบาภาระ การแบ่งภาระ สิ่งใดที่เป็นหน้าที่ของสงฆ์ กิจของสงฆ์ อะไรเป็นกิจของสงฆ์บ้าง กิจของสงฆ์จากภายนอก ถ้ากิจของสงฆ์จากภายนอก เราเจือจานกัน รักษากัน สักมสงฆ์เรานั้นก็เหมือนกับร่างกายมนุษย์ร่างกายหนึ่ง ร่างกายมนุษย์มันก็ประกอบด้วยส่วนของหัว ของแขน ของขา ของลำตัว สิ่งของแขน ของขา หน้าที่ต่างๆ ก็ทำกันไป หน้าที่ต่างๆ เราเจือจานกัน เราเมตตากัน รู้จักกัน ร่างกายส่วนใดถ้ามันพิการขึ้นมา คุณสิ เราไปเหยียบขวากหนาม เวลาเดินมันก็ไม่สะดวกแล้ว เวลาเรากินอาหารเข้าไปที่มันเผ็ดร้อนขึ้นมา ร่างกายเจ็บไข้ได้ป่วยไปด้วยกันหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน สัจจะเรา สัจจะของเรา ใครคนใดคนหนึ่งมันขวาง ใครคนใดคนหนึ่งมันมีปัญหาขึ้นมา มันกระเทือนกันไปหมด มันไปไม่ได้หรือ มันติดกันไปหมด เพราะเราเป็นสัจจะเป็นสัจจะ คุณติ คุณประเทศชาติ ถ้าจังหวัดใด หมู่ประเทศใดมีคราววาทภัย ทำไมเขารวบรวมกันหาเงินหาทองไปช่วยเหลือกัน เห็นไหม เขาสงสาร เขามาต่อกัน เพราะเราอยู่ในชาติเดียวกัน นี่เหมือนกัน สัจจะสัจจะก็สัจจะเดียวกัน สัจจะอันเดียวกัน ถ้าสัจจะอันเดียวกัน ถ้าสิ่งใดมีปัญหาขึ้นมา มันก็ขัดแย้งกันไปหมด มันกระเทือนกันไปหมด เราเป็นสมณะมันกระเทือน มันสมควรไหมละ ที่นี้มีหุมิดา มันก็สังเกตตรงนี้สิ สังเกตว่าสมควรหรือไม่สมควร สิ่งที่สมควรหรือไม่สมควร ถ้าเราเป็นหัวก็สมควรให้เป็นหัว

นี่เป็นหัว เอาหัวเดินต่างเท้า เป็นหัว แต่จะเอาหัวเดินเป็นตีน เอาหัวไถไป...หัวเขาไม่ใช่เอาไว้ให้เดิน หัวเขาเอาไว้ใช้ความคิดปัญญาบริหารจัดการ เวลาเดินเขาใช้เท้าเดิน เขาไม่ใช่หัวเดินหรือ ถ้าเอาหัวเดินก็เอาหัวไถไปสิ เอาหัวไถไป นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นผู้นำ อยากเป็นผู้นำ อยากเป็นหัวหน้า แต่เวลาบริหารจัดการทำอะไรไม่ถูก ทำอะไรไม่เป็น แล้วทำอะไรไม่เป็นยังพากันออกนอกกลุ่มนอกทาง เอาหัวไถไปเลย

หัวเขาไม่ได้เอาไว้ไถ หัวเขาเอาไว้ให้คิด ถ้าหัวเอาไว้คิด มันจะคิดได้อย่างไรถ้ามันไม่ได้ฝึกฝนขึ้นมา ไม่ได้ทำความสงบของใจขึ้นมา ถ้ามีความสงบของใจขึ้นมา สติปัญญามันเป็นอย่างนี้ ปัญญาในศาสนา ศาสนาเป็นอย่างนี้ สิ่งที่เราควรกระทำ ควรกระทำอย่างไร

มันเป็นตัวอย่างนะ การสอนที่สำคัญที่สุดคือการไม่ต้องสอน การสอนที่สำคัญที่สุดคือการดำรงชีวิตให้เขาดูนี่แหละ เราทำดีของเรา เรามีสติสัมปชัญญะ การเหยียดการคู่ของเรา การพูดการจาของเรา ถ้ามันมีคุณธรรม เขาเคารพนบนอบ เขาเชื่อใจ เขาพอใจ เขาฟัง แต่ถ้ามันแสดงออกมาด้วยกิเลส กิเลสเราก็มืด เราทำกันทำไม เรามาเพื่อชำระกิเลสใจให้ใหม่ เพราะเราเห็นภัยในวัฏฏะใจใหม่ เพราะกิเลสมันอยู่ในหัวใจ กิเลสมันพาเกิดพาดาย พอกิเลสมันพาเกิดพาดาย ทุกคนก็จะมาชำระกิเลส แล้วกิเลสในหัวใจเราก็มืด แล้วท่านจะเอากิเลสมาฟาดฟันใส่เรา ใครมันจะยอมรับละ

แต่ถ้าคุณธรรม ใครๆ ก็หามะ คุณติ น้ำจืด ฝนตกขึ้นมา ทุกคนรองน้ำไว้ใช้ เวลาน้ำเสีย น้ำครำ มีใครเขาไปดูมาใช้บ้าง เขาไม่ต้องการหรือ เขาต้องการน้ำสะอาด เขาต้องการน้ำที่เป็น

ประโยชน์ สิ่งที่เราแสดงออกไปถ้ามันเป็นประโยชน์กับเขา เขาแสวงหา เขารองเอง น้ำฝน เขาหา ภาชนะมารองเลย เขาต้องการด้วย เขาแสวงหาด้วย น้ำสะอาด แต่ถ้าน้ำสกปรกไม่มีใครต้องการ

แล้วถ้าเราแสดงออกไปด้วยกิเลส กิเลสเราก็มีใช่ไหม กิเลสเขาก็มีใช่ไหม ก็เรามาเพื่อ ชำระกิเลสใช่ไหม ถ้าเราไม่ชำระกิเลส แล้วกิเลสของเรา “แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร” แพ้เป็นพระ แต่แพ้เป็นพระ คนมันสมควรแพ้ เราแพ้เป็นพระ เราแพ้ของเรา เราแพ้สิ่งที่กิเลสค้นหาความ ทะยานอยากที่มันจะออกไปกระทบกระเทือนกัน

แต่มันเป็นพระขึ้นมา เป็นพระเป็นผู้ประเสริฐใจ ประเสริฐขึ้นมาเพราะเรารู้ทัน สติสัมปชัญญะเรารู้ทันถึงค้นหาความทะยานอยากของเรา มันรู้สิ่งเร้า สิ่งทีทฎฐิมานะที่มัน ต้องการเอาชนะคะคานเขา มันต้องการเหยียบอยู่บนหัวของคนอื่น สิ่งนี้มันเป็นกิเลสทั้งนั้นนะ ตบหัวมันลง ใจเรา สติสัมปชัญญะยับยั้งมันลง แล้วเหยียบมันลงไป นี่ใจคือการต่อสู้กิเลส ที่มา ชำระกิเลสกัน ที่มาต่อสู้กัน มาต่อสู้กัน นี่ขันติบริม

ในเมื่อมันออกมาเป็นไฟ โทสัคคินา โลภัคคินา โมหัคคินา มันเป็นราคะ โทสะ โมหะ มัน เป็นไฟ มันเผาเราแล้วนะ มันเผาหัวใจเราแล้ว เผาหัวใจเรา คุณติ หน้าเป็นยักษ์เป็นมารเลย พอหน้า เป็นยักษ์เป็นมาร จะออกไปกินออกไปเคี้ยวเขา จะไปเคี้ยวเขาแล้วเราเคี้ยวได้ไหมล่ะ ใครยอมให้ เคี้ยวได้ง่ายๆ

โธ! วันพระมีอยู่หนเดียวนะ คนที่เขาฉลาด เขามีความคิดของเขาซับซ้อน เขามีการแก้ไข ของเขา แล้วเราจะชนะเขาได้ไหม คุณติ การทำศึกสงคราม มันจะมีชาติไหนชนะชาติไหน ไป ปกครองก็ร้อยปีเดียวมันก็ร่วมมือกัน เขาก็ต้องเอาชาติเขาคืน ไม่มีใครหรอกที่ยอมให้คนเขาคดี ไม่มีหรอก โลกนี้ไม่มี นี่เหมือนกัน เราจะไปชนะคะคานเขา แล้วมันจะชนะคะคานเขาได้ไหม แล้วคิดว่าเราจะปกครองเขา เห็นไหม การยึดเมืองมันแสนยากเลย แต่การครองเมืองมันยากกว่า

เราแพ้เป็นพระ ถ้าแพ้เป็นพระ เราทำคุณงามความดี เราอยู่ของเรา เราไม่ต้องยึดเมือง ไม่ ต้องครองเมือง เขาต่างหาก เขาต้องการแสวงหาความจริง เขาวิ่งมาหาเราต่างหาก เขาขอความช่วยเหลือจากเรา เขาขอคำแนะนำจากเรา เขาขอเราทุกอย่างเลย ถ้ามันเป็นความจริง ถ้าเป็นความ ดี อยู่เฉยๆ กลิ่นของศีลมันหอมทวนลม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์อยู่ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เทศน์โปรดปัญจวัคคีย์ ๕ องค์เท่านั้นนะ ปัญจวัคคีย์ ๕ องค์ นี่เทศน์ธัมมจักกฯ ศาสนายังยืนมาจนปานนี้ เวลาเทศน์ มีคนไปฟังพระพุทธเจ้าก็องค์ พระพุทธเจ้าเทศน์ครั้งแรกแค่ ๕ องค์เท่านั้นเอง เทศน์อยู่ ๕ องค์ แล้วคูสิ เทวดา อินทร์ พรหมส่งข่าวต่อๆ กันไป คูสิ ส่งข่าวต่อๆ กันไป นี่เทศน์ธัมมจักกฯ ปฐมเทศนาจนปานนี้เรายังจำกันได้เลย เทวเม ภิกขเว ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร เรายังจำกันได้เลย เพราะอะไร เพราะมันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่จักรมันเคลื่อนแล้ว นี้อยู่ในป่าในเขา ไม่มีใครรับรู้ด้วยเลย มันยังยืนมา ๒,๐๐๐ กว่าปีแล้วนะ แล้วจะไปคู่กับศาสนาไป ๕,๐๐๐ ปีหมด ๕,๐๐๐ ปีไปแล้ว สิ่งนี้พระศรีอริยเมตไตรยก็จะมาตรัสรู้หรือริยัสจอันเดียวกันนี้แหละ ท่านก็เทศน์เหมือนกัน เทศน์เหมือนกัน สัจธรรมเหมือนกัน แต่มันเป็นการเริ่มต้นใหม่ที่ว่าตลาดมันเริ่มต้น ตลาดกำลังเจริญรุ่งเรือง คนมันก็สนใจกัน

อันนี้เทศน์มา ๒,๕๐๐ กว่าปี แต่ในปัจจุบันนี้ ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ เราฟื้นฟูของเรา เราตั้งใจของเรา สิ่งใดที่เป็นคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็อยากเอาสิ่งนั้น พุทธวิสัย สิ่งที่เป็นพุทธพจน์ เราอยากฟังอันนั้น เราอยากรู้อันนั้น ไม่ฟังใคร ไม่ฟังใคร คนเหมือนคนกิเลสเหมือนกัน ไม่ยอมรับใคร ยอมรับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็เป็นวิชาการเสียแล้วเวลาเราศึกษาเข้าไปเราก็เอากิเลสเราไปศึกษาอีก กิเลสของเรา ตัณหาความทะยานอยากทั้งนั้นเลย ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถูกต้องทั้งหมด ผิดที่ไหน? ผิดที่กิเลสเรานี้ไง ผิดที่ตีความผิดนี้ไง ผิดที่ความเห็นของเรานี้ไง ผิดเพราะเราไปยึดมันถือมันเขาใจ “ธรรมเป็นอย่างนั้น” เราตีความเอง ไม่มีใครโต้เถียงใจ

แต่ถ้าเป็นธรรมของครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ท่านผ่านวิกฤติ ผ่านเรื่องของกิเลสตัณหาความทะยานอยากที่มันซับซ้อนมาในหัวใจ แล้วแก้ไขสิ่งนั้นหมดแล้วมันจะรู้ใจ รู้จากใจ ใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง ใจดวงนั้นเห็นกิเลสมันยึดผิด มันเห็นผิด ความเห็นผิด ผิดต้องคิดแน่นอน

นกกับปลา มันคุยกัน เราเป็นมนุษย์ เราเป็นนก เพราะเราอยู่บนบก ปลาอยู่ในน้ำ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความลึกลับซับซ้อนมันไม่ใช่อย่างที่เราคิดหรอก มันไม่เหมือนอย่างที่เราคิด ไม่เหมือนอย่างที่กิเลสคิด เวลาทำเข้าไป เอ๊ะ! ทำไมมันเป็นอย่างนั้น ทำไมเป็นอย่างนั้น เวลามันผ่านขั้นตอนไป ทำไมเป็นอย่างนั้น ทำไมเป็นอย่างนั้น มันเป็นความจริงเข้ามา ถ้ามันไปรู้จริงขึ้นมา อ้าว! มันไม่เหมือนที่เราคิดนะ มันไม่เหมือนที่เราตั้งใจเลย มันไม่เหมือน

ที่เราเจตนาเลย ทำไมมันไม่เหมือนเลย เพราะอะไร เพราะเรามีกิเลสอยู่ เรามีความเห็นของเราอยู่ มันก็บอกความเห็นของเราเข้าไป มันจะเป็นความจริงไปไม่ได้หรอก

แต่เมื่อศึกษาเข้าไปแล้ว อ๊ะ! ทำไมเป็นอย่างนั้น ทำไมเป็นอย่างนั้น อันนั้นมันเป็นความจริงนะ แต่ไอ้ความที่เราคาดขึ้นมามันปล่อย มันปล่อยทิฐิมานะ มันปล่อยความเห็นของเรา มันปล่อยความยึดมั่นถือมั่นของใจ มันปล่อยหมด พอมันปล่อยเข้าไปมันก็ปล่อยความจริงเข้ามา อ้าว! อ้าว! มันเป็นความจริงอย่างนั้นเลย ถ้าปฏิบัติเข้าไป เห็นใหม่ ครูบาอาจารย์เราท่านเคยผ่านอย่างนั้นมา ท่านถึงสมเพชพวกเราไง สมเพชไอ้พวกกิเลสตัณหา สมเพชไอ้พวกทิฐิมานะท่วมหัว สมเพชเพราะอะไร เพราะมันไม่รู้ พอไม่รู้ขึ้นมา ทิฐิมานะมันยังถือว่าเป็นความจริง แล้วยังมีกิเลสซ่อนมาอีกนะ “เป็นปัญญาชน เคียงนี้ศาสนาเจริญรุ่งเรือง เพราะว่าทฤษฎีทางวิชาการมีมาก เราค้นคว้าของเราเองก็ได้”...ไม่รู้เลยว่าค้นคว้าโดยกิเลส มันทำอะไรมันก็ค้นคว้าด้วยกิเลส กิเลสมันบอกเข้ามาตลอด มันไม่เป็นมัชฌิมาปฏิบัติไปได้ มันไม่เป็นธรรมไปได้หรอก

แต่ถ้าเราค้นคว้าไป มันมีการพิสูจน์ตรวจสอบกันไป มันปล่อยไปเรื่อยๆ สิ่งที่อยู่ ฝั่งมาเรื่อยๆ สละมาเรื่อยๆ ถ้าไม่สละมา มาไม่ได้ เพราะอะไร เพราะมันติดความเห็นของตัวเอง ความเห็นของตัวเองมันเกิดมาจากอะไร? ก็มันเกิดมาจากใจของเรา เกิดมาจากทิฐิมานะของเรา ทิฐิมานะเลยละ สิ่งที่เราเห็นเป็นสัมมาทิฐิก็ได้ มิฉะทิฐิก็ได้

ถ้าเป็นสัมมาทิฐิ ความเห็นที่ถูกต้อง ตรัสรู้เองโดยชอบ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ การกระทำโดยชอบ ถ้าโดยชอบมันจะเป็นความชอบธรรม ถ้าความชอบธรรม มันรู้จริง แต่การรู้จริงอย่างนี้มันก็เป็นอนิจจัง มันอยู่ได้ชั่วคราว เพราะมันยังไม่เป็นสัจจะความจริง ถ้าเป็นสัจจะความจริงมันต้องมีการก้าวเดินไป ต้องมีการก้าวเดินเพราะเราไม่ใช่เป็นขีปนาวุธที่ตรัสรู้โดยปฏิบัติเร็วรู้เร็ว ถ้าไม่ปฏิบัติเร็วรู้เร็ว เราก็ต้องต่อสู้ ต้องพยายามฝึกฝนของเราไป

แต่กิเลสมันไม่ว่าอย่างนั้น เพราะกิเลสมันเทียบโดยปัญญาชน “ทำงานเสร็จแล้วต้องเสร็จในเมื่อเรารู้แล้วคือต้องรู้”

ความรู้แล้ว แต่รู้มันมีหยาบ มีกลาง มีละเอียด รู้อะไร รู้อะไร สิ่งนี้มันเป็นความจริงได้
อย่างไร มันไปรู้เพราะธรรมชาติ สามัญสำนึก จิตมันเป็นธาตุรู้อยู่แล้ว สิ่งที่เป็นธาตุรู้มันถึงเป็น
ปฏิสนธิจิต มันเกิดแล้วมันเกิดคับๆ ของมันอยู่ตลอดเวลา

เราไปเกิดในสถานที่ใดละ เราไปเกิดในชุมชนใด เราไปเกิดในทวีปใด ภาษาเขาก็เป็นคน
ละภาษา เราก็ได้ภาษานั้น คุณิ คนเราพูดได้ ๕-๖ ภาษา เพราะอะไร เพราะชุมชนเขาพูดแต่ละ
ภาษาไม่เหมือนกัน จิตสามัญสำนึกมันเป็นอย่างนั้น เพียงแต่มันจะเอาภาษาใดเข้าไปในหัวใจ
เท่านั้นเอง ถ้าเข้าไปในหัวใจ มันเป็นภาษาของเขา เป็นความรู้สึกของเขา ความรู้สึกอย่างนั้น
ภาษาของเขา แต่ภาษาสากลคือภาษาไทย ภาษาใจคือภาษาสุขทุกข์ใจ ความสุขความทุกข์ เพราะเรา
เห็นภัยในวัฏสงสาร ความสุขความทุกข์มันเป็นสากล สิ่งที่เป็นสากล สิ่งที่เกิดขึ้นมัน มันก็เป็น
สากล

คุณิ คุณภาษาบาลี เวลาเราแปลเป็นภาษาไทย แปลเป็นภาษาอังกฤษ แปลเป็นภาษาอะไรก็ได้
ได้ เวลาแปลเป็นภาษาต่างๆ ก็เพื่อให้คนรับรู้อย่างนั้น แต่ภาษาอย่างเรา ภาษาอะไรมันจะลึกซึ้ง
เข้าไปถึงความหมายอันนั้น แล้วถ้าภาษาไทย ถ้าความรู้จริงอันนี้มันเข้าไปถึงความรู้สึกอันนั้น ว่า
ปัญญาชนๆ...ทิวณิมานะทั้งนั้น ภาษาอย่างนั้นภาษาสมมุติ

แล้วภาษาวิมุตติ สุขตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา แล้วถ้าภาวนามยปัญญา
มันจะเกิด มันจะเกิดอย่างไร ภาวนามยปัญญามันทำอย่างไร เพราะอะไร เพราะมันเกิดจาก
ภาคปฏิบัติ...ปริยัติ ปฏิเวธ ไม่มี การศึกษาที่ทำให้รู้แจ้ง ไม่มี ไม่มี ถ้าการศึกษาทำให้รู้แจ้ง
คอมพิวเตอร์เดี๋ยวนี้ พระไตรปิฎกเขาก็อ้างคอมพิวเตอร์หมด มันจำได้หมดเลย มันรู้แจ้งไม่ได้
เพราะมันไม่มีชีวิต ไม่มีจิต

ถ้าเรามีจิต เราศึกษาขนาดไหน ศึกษายิ่งยากกว่าคอมพิวเตอร์อีก เพราะคอมพิวเตอร์เวลา
ป้อนข้อมูลเข้าไปในโปรแกรมแล้วมันอยู่ตายตัว มันรู้ของมันอย่างนั้นนะ แต่จิตของเรา เราจำมา
ขนาดไหน เราท่องจำมาขนาดไหน ศึกษาขนาดไหนต้องทบทวนตลอด เพราะมันหลงลืมไป
มันจำไม่ได้ มันจำได้เดี๋ยวมันก็ลืมไป เดียวก็ต้องมาฟื้นฟู เดียวก็ต้องท้อไว้อย่างนั้น ความจำเรา
ยังหายไป ยังบกพร่องไป คงอยู่ไม่ได้ แต่ถ้าเป็นความรู้จริงขึ้นมา ถ้าอริยสังขเกิดขึ้นมาจากใจ ตรีสรู
ขึ้นมา มันเป็นอย่างนี้

พระอรหันต์ลี้มนะอะไร?

พระอรหันต์ลี้มนะได้ในสมมุติบัญญัติ สมมุติที่พระอรหันต์ลี้มนะได้ บัญญัติก็ลี้มนะได้ สวคมนต์
ผิดได้ พระอรหันต์สวคมนต์ผิดได้ เพราะสมมุติบัญญัติมันอยู่ที่ขั้น มันไม่ได้อยู่ที่ใจ

พระอรหันต์ไม่ลี้มนะอะไร?

ไม่ลี้มนะในอริยสัจ

อริยสัจอยู่ที่ไหน?

อริยสัจมันอยู่ที่ใจ เพราะตัวใจ อาสเวหิ จิตตานิ วิมูจจิตฺติ จิตทำลายแล้ว มันล้นออกมา
จากอริยสัจ สิ่งที่อยู่ที่ใจ สิ่งนี้เพราะอะไร ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ทุกข์ ความรับรู้ มันจะลี้มนะได้
อย่างไร มันซ่อนอยู่ที่ใจ แล้วทุกข์มันขาดได้อย่างไร จิตที่มันปล่อยทุกข์มันปล่อยอย่างไร ถ้ามัน
ไม่รู้จักวิธีปล่อยทุกข์ มันจะปล่อยทุกข์มาได้ไหม อย่างเช่นเราปวดท้อง เราเข้าห้องส้วม เราถ่าย
ออกไป เรารู้ไหมว่าเราถ่ายออกไป เวลาถ่ายอุจจาระออกไปมันถ่ายออกไปอย่างไร นี่ก็เหมือนกัน
จิตมันถ่ายออกไปอย่างไร มันถ่ายขี้ ขี้โลก ขี้โกรธ ขี้หลงออกไปอย่างไร มันถ่ายออกไปอย่างไร
ถ่ายออกไปจากจิต มันปลิ้นออกมาอย่างไร มันปลิ้นออกมาอย่างไร ใจสิ่งที่มีมันติดจิต มันคาย
ออกมาอย่างไร ตั้งแต่โสคาบัน สกิทาคามี อนาคามี สิ่งที่เป็นสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพต
รามาส สิ่งที่มีมันคาใจอยู่ที่ ความเห็นผิดของใจมันหลุดออกไปได้อย่างไร

ใจอย่างปวดท้องถ่ายมันต้องเข้าส้วมทุกวัน เพราะเรากินเข้าไปแล้วก็ถ่ายทุกวัน ใจนี่ก็
เหมือนกัน สิ่งที่เกิดดับ ทุกข์ก็เกิดทุกวัน เกิดทุกวัน แล้วเกิดทุกวัน พอทุกข์นะ ทุกข์ก็เป็นอนิจจัง
“สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา” มันเกิดดับอยู่อย่างนั้นนะ
ความทุกข์เจ็บช้ำชาก เกิดเจ็บปวดอยู่ตลอดเวลา

มันถ่ายไปแล้ว มันกินเข้าไปแล้วถ่ายไปแล้วมันก็จบไป เว้นไว้แต่ท้องเสีย มันถึงทำให้
ท้องปั่นป่วน ใจก็เลสมันเกิดดับจริงๆ มันไม่ได้ถ่ายเลย มันถ่ายไม่ได้ มันเป็นธรรมชาติของมัน
เกิดดับอยู่อย่างนั้น เกิดดับอยู่อย่างนั้นแล้วก็ทุกข์ใจเจ็บปวดแสบร้อนไปกับใจอยู่อย่างนั้น มัน
ไม่ได้จับถ่ายไปไหนเลย มันเป็นอนุสัย มันนอนเนื่องอยู่กับใจ แล้วถ้าพิษุนัขของมัน พิษุนัข

อย่างไร แล้วจะจับถ้ำมันออกไปอย่างไร การจับถ้ำ เห็นไหม จิตที่มันกลั่นออกมาจากอริยสัง
มันต้องรู้เหตุผล ถ้าไม่รู้เหตุผล มันจะรู้จักอริยสังได้อย่างไร

นี่ไง พระอรหันต์ไม่ลืมในอริยสัง พระอรหันต์ลืมในสมมุติบัญญัติ

สมมุติบัญญัติลืมได้ สมมุติบัญญัติเป็นวิชาการที่เป็นการศึกษา การศึกษาขึ้นมา ถ้า
วิชาการออกใหม่ขึ้นมา เราศึกษาขนาดไหนก็ได้ คุณติ ในทางปริยัติ ธรรมบท สิ่งที่ธรรมบท สิ่งที่
เขาเขียนออกมามันออกมาในทางวิชาการ มันดูซาบซึ้ง ซาบซึ้งขนาดไหนมันก็เป็นสัญญา มัน
เป็นการแต่งขึ้นมาจากสมอง มันเป็นการหาข้อมูลขึ้นมาแล้วเขียนออกมา แต่อริยสังไม่เป็นอย่าง
นั้น เพราะอริยสังรู้ขนาดไหนก็เขียนออกมาไม่ได้ เขียนออกมาได้ไม่หมดใจ

ในทางปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ที่เทศน์กรรมฐานเรา เวลาภาคปฏิบัติเทศน์เป็นกรรมฐานมา
เห็นพูดออกมาได้ สมมุติได้เท่านั้น ใจ หลวงตาท่านพูดอยู่ประจำ สมมุติได้แค่นี้ ความรู้จริงมัน
มากกว่านี้ที่จะสมมุติ คำว่า “สมมุติ” คือความรู้จริงของเรา แล้วเราพยายามพูดออกมา สื่อสาร
ออกมาได้เท่านั้นเอง เพราะสมมุติมีเท่านั้น ที่จะสื่อสารความจริงออกมาได้เท่านั้น แต่ความจริงที่อยู่ใน
ใจมันมีได้มากกว่านี้อีกมหาศาลเลย แล้วมันจะสื่อออกมาได้อย่างไร แต่ถ้าคนรู้จริงมันจะเข้าไปรู้
จริง

เพราะสมมุติมันคับแคบใจ สมมุติบัญญัติ คุณติ ทางวิชาการจะเห็นว่ามากมายเลยที่เราจะ
ศึกษาค้นคว้ากัน เราจะศึกษาค้นคว้ากันได้ไม่จบไม่สิ้นเลย แต่ถ้าความจริงที่อยู่ในหัวใจมันมากกว่า
นี้นะ แต่ภาษาสมมุติ ภาษาใจ คุณติ เรามองตากัน ลึกซึ้งกว่านี้นะ มันเข้าใจกันไปหมดเลย สิ่ง
เข้าใจมันมาจากหัวใจของเรา

ชีวิตเราต่างจากคฤหัสถ์แล้ว วิชาการ การศึกษาของเรา คุณติ เราบวชมาแล้วศึกษาปริยัติ
เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ อุปัชฌาย์อาจารย์บอกแล้ว อนุโลมปฏิบัติโลม สิ่งที่ว่าย้อนหน้าย้อนหลัง
เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ สิ่งนี้เป็นปริยัติ แล้วปริยัติถ้าเราศึกษาของเราเต็มที่ เราปริยัติแล้วเรา
มาปฏิบัติ

ภาคปริยัติมันก็หลงลืมได้ แต่ถ้าภาคปฏิบัติขึ้นมา มันจะเกิดความรู้จริงขึ้นมา ถ้าเกิด
ความรู้จริงขึ้นมา นี่สำคัญมากนะ ถ้าเกิดความรู้จริงขึ้นมามันจะเห็นความเป็นไปของจิต ถ้าเห็น

ความเป็นไปของจิต สิ่งใดก็แล้วแต่ในการดำรงชีวิตในปัจจุบันเครื่องอาศัยมันเป็นเรื่องเล็กน้อยมาก ครูบาอาจารย์ของเราพูดถึงมา ถ้าเรายังคิดเรื่องปัจจัย ๔ เราจะไม่เข้าใจ จิตนี้ไม่สามารถชำระเข้าไปถึงหัวใจเลย

มันจะเข้าไปถึงหัวใจ เข้าไปถึงจิตที่เป็นสมาธิ จิตที่เป็นปัญญาขึ้นมา เป็นภาคปฏิบัติขึ้นมา มันจะเข้าไปได้อย่างไร ถ้ามันเข้าไปได้อย่างนั้น เราได้สมบัติอันละเอียด สิ่งอะไรกระทบจากภายนอก เห็นไหม ทำไมเราอดอาหารกันได้ ทำไมเราอดนอนผ่อนอาหารกัน เราอดนอนผ่อนอาหารกันก็เพื่อให้จิตมันเข้าไปรู้จริงจากภายใน ถ้ามันรู้จริงจากภายใน สิ่งที่อยู่ภายนอก เหมือนบ้านเรา สิ่งที่อยู่นอกบ้าน ฝนตกแดดออก มันก็โดนฝนแดดเป็นธรรมดา สิ่งที่อยู่ในบ้าน สมบัติอะไรที่อยู่ในบ้านเรา ตู้เซฟ สิ่งที่เป็นสมบัติที่มีคุณค่า เราจะเก็บไว้ในบ้านใช่ไหม เราไม่เก็บไว้นอกบ้านหรอก นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่จะเข้าไปรู้ในใจ ถ้าสิ่งที่จะเข้าไปรู้ในใจ เข้าไปรู้ด้วยวิธีการใด

ข้อวัตรปฏิบัติ สิ่งที่เป็นข้อวัตรปฏิบัติ น้อมมันเข้ามา ทวนกระแสเข้ามา หดสั้นเข้ามา ให้จิตเข้ามา มันถึงไม่เห็นผลประโยชน์จากปัจจัยเครื่องอาศัยใจ ปัจจัยเครื่องอาศัยเป็นการแสดงออกเท่านั้น ถ้าจิตมันดี สิ่งนี้ดีเป็นคุณธรรม ถ้าวัดไหนมีคุณธรรม สิ่งที่เป็นปัจจัยเครื่องอาศัยจะเจือจางกัน จะเผื่อแผ่กันเป็นธรรม คำว่า “เป็นธรรม” มีด้วยกัน อดด้วยกัน มีเท่าไรแบ่งปันเจือจางกัน ไม่ใช่เป็นโลก เป็นโลกมันกักตุน มันไม่ยอมเจือจางกัน มันเอาไปไว้ช้อยู่คนเดียว แต่ถ้าเป็นธรรม ทุกอย่างมันจะเจือจางกันหมด

คุณครูบาอาจารย์เราเป็นครูบาอาจารย์ขึ้นมา พ่อแม่ครูจารย์ ท่านดูขนาดที่ว่าต้องให้ลูกศิษย์ได้มีได้ใช้ก่อน ลูกศิษย์ลูกหาต้องมีกินมีใช้ก่อน ครูบาอาจารย์ท่านไว้ทีหลัง มีไว้ทีหลังเพราะอะไร เพราะเป็นครูบาอาจารย์เขาใช่ไหม เป็นหัวหน้าเขาใช่ไหม ในการเคารพนบของสังคม สังคมเขานบครูบาอาจารย์ก่อน นบหน้าก่อน ถ้าหัวหน้ากักตุนไว้มันก็ไม่ไปถึงลูกศิษย์ลูกหา สัตถวิหริก แต่ถ้ามันปล่อยเจือจางกันไป หัวหน้าขาดแคลนไม่เป็นไร เพราะว่าอะไร เพราะว่าเขาคารพนบอบ เขาเชื่อถือของเขา เดียวมันมาเอง

แต่ถ้าหัวหน้ามีสมบรูณ์แล้ว ลูกน้องขาดแคลน เขาก็บอกเห็นหัวหน้ามีสมบรูณ์แล้ว เขาจะมาเจือจางได้อย่างไร เขาไม่เจือจางหรอก นี่เพราะหัวหน้ามันโง่ ถ้าหัวหน้ามันโง่มันก็พากันโง่ เพราะว่ามันก็ไม่เป็นพ่อแม่ครูจารย์ มันไม่เป็นธรรม ถ้าเป็นธรรมขึ้นมามันต้องเจือจางกัน

ก่อน ถ้าเจ็จนอย่างนั้น ยิ่งสละมันยิ่งได้ ยิ่งสละ มันได้น้ำใจ ได้ความเคารพนบอบ ได้ความเชื่อถือ ได้หัวใจที่เขาอยากประพฤติปฏิบัติ มันจะเปิดกว้าง เพราะอะไร

เพราะมันลงใจ มันลงใจว่าอย่างไรก็แล้วแต่ เราอยู่ที่นี้เราจะปลอดภัย อยู่ที่นี้มันจะมีคนดูแลคุ้มครองเรา อยู่ที่นี้จะมีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะเรา อยู่ที่นี้ ผิดพลาดไป ครูบาอาจารย์ท่านจะคอยแนะนำเรา กับเราไปอยู่ของเรา ผิดพลาดขึ้นมาก็ต้องขวนขวายเอง ผิดพลาดขึ้นมาก็ต้องศึกษาว่ามันถูกมันผิด มันถูกมันผิด มันผิดไปแล้วมันถึงจะรู้ทีหลังไง มันเจ็บปวดไปแล้ว มันถึงที่สุดแล้ว คุณดูอย่างสัตว์มันไปโรงฆ่าสัตว์ มันเข้าไปถึงโรงฆ่าสัตว์มันถึงรู้ว่าที่นี่เป็นโรงฆ่าสัตว์

การประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน ถ้าอย่างน้อยจะทำให้เราเสียเวลา เวลามีปัญหาขึ้นมาในหัวใจ เราจะพลิกแพลง เราจะแก้ไข มันต้องใช้เวลาเป็นปี เป็นหลายๆ ปี แม้แต่ทฤษฎีความคิดอันเดียว ความคิดที่เห็นผิดที่มันฝังใจ เวลาเราจะปลดเปลื้องมันเป็นปีๆ ถ้ามีครูบาอาจารย์ของเราขึ้นมา ท่านชี้แนะ ท่านคอยชี้แนะ ท่านคอยบอก คอยเคาะ เขาเรียกว่า “คอยเคาะ” ถ้าบอกขึ้นมา ทฤษฎีมันก็เกิด ต้องคอยเคาะให้เห็นสังคม คุณตี สังคมความเป็นไปของเรา ถ้ามันเป็นธรรมขึ้นมามันจะเข้าไปในทางเดียวกัน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่ขัดแย้งกัน จะไปในทางเดียวกัน สิ่งที่เป็นธรรมมันจะขัดแย้งได้อย่างไร เพราะอะไร เพราะสิ่งปัจจัยเครื่องอาศัย สิ่งดำรงชีวิตมันเป็นเรื่องของหยาบๆ นะ

ศีล สมาธิ ปัญญา ศีล ข้อวัตรปฏิบัติเป็นศีล ข้อวัตรใจ เป็นข้อวัตร เป็นการกระทำ เป็นการวัดใจ เป็นการหล่อหลอมให้เราไปในแนวทางเดียวกัน เป็นการหล่อหลอม เป็นเอกภาพ เป็นสิ่งที่เข้าไปชำระกิเลส เพราะทุกคนไม่กระทบกระทั่งกัน มันก็ไม่มีอะไรชุนใจ พอไม่มีอะไรชุนใจขึ้นมา ทุกคนต่างเปิดทางให้กัน ให้โอกาสภavana ถ้าใครนั่งภavana ใครนั่งสมาธิ เราจะหลีกเลี่ยง เราจะไม่เข้าไปก่อกวนให้เสียงดัง เราจะไม่เข้าไปแนะนำหรือเข้าไปให้ออกมาช่วยทำงาน เห็นไหม เป็นโอกาสของเขา

สิ่งที่เป็นนิเวศน์ สิ่งที่เป็นนิเวศน์ธรรม สิ่งที่เป็นความวิตกกังวล สิ่งที่เป็นการกระเทือนใจ “เอ๊ะ! เราเอาเปรียบเขาไหม เรามานั่งสมาธิ คนอื่นเขาจะคิดอย่างไร”

แต่ถ้ามันเป็นธรรมด้วยกัน เป็นข้อวัตรปฏิบัติที่ไปในทางเดียวกัน ใครทำมันก็รู้กัน รู้ว่าคนนั้นจะภาวนา คนนั้นอดอาหาร ก็เปิดช่องทางให้กัน นี่หมู่คณะเป็นสัปปายะ สัปปายะที่อาจารย์เป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะ หมู่คณะเป็นสัปปายะ สถานที่เป็นสัปปายะ

สิ่งที่เป็นสัปปายะ หมู่คณะ การกระทบกระเทือนกันมันไม่มีขึ้นมา หรือมันมีแต่น้อย สิ่งนี้มันน่าแสวงหา ทำไมเราต้องออกวิเวกกัน ออกอยู่ป่าคนเดียวก็เพราะเหตุนี้ไง เราจะทำภาวนา เขาจะทำข้อวัตร เราจะทำข้อวัตร เขาจะพาไปกินนิมนต์ มันขัดแย้งกันไปหมด แต่ถ้าเราอยู่ของเราคนเดียว เราเลือกได้หมด เราจะเลือกของเราเอง เราจะทำของเราเอง เราทำของเราเอง

ถ้าหมู่คณะมันเป็นเอกภาพ มันเป็นสิ่งที่ไปในทางเดียวกัน มันไม่เกิดนิเวศธรรม นิเวศธรรมมันเป็นการกางกั้นสมาธิ ไปนั่งสมาธิ วิตกกังวลไปหมดเลย “นั่นจะเป็นไอ้โน่น นี่จะเป็นไอ้โน้” แล้วมันจะเป็นสมาธิมาจากไหน ก็ไปนั่งเอาทุกข์ใจ ไปนั่งเอาสิ่งที่เปื้อนไฟเผาใจไป

แต่ถ้ามันเป็นคุณธรรม เป็นสิ่งที่ไปในไป พ่อแม่ครูจารย์ เพราะอะไร สิ่งที่ยมันหยาบๆ หยาบมาก สิ่งที่เป็นศีล ศีลนี้มันหยาบๆ มากเลย แต่กิเลสก็เอาความหยาบๆ มากระทบกระเทือนกัน เพราะมันไม่มีทางออก กิเลสมันหยาบ กิเลสหยาบๆ มันแสดงออกหยาบๆ แสดงออกจากข้อวัตร ออกจากอาวูโส-กันต ออกจากสูงจากต่ำ เหยียบย่ำกัน แต่ถ้าเป็นคุณธรรม มันไม่มีหрок มันน่าสังเวชนะ คุณติ จากคฤหัสถ์มา เขาตั้งใจของเขา เขาอยากบวชเรียนของเขา เราเองเราอดส่ำห์ส่งเสริมเขาเข้ามา แล้วเขาเข้ามาแล้วทำไมเราไม่ส่งเสริมเขา ทำไมเราไม่ดูแลเขา ทำไมเราไม่ให้เขาโตขึ้นมา ไอ้อย่างการแสดงออกมันจะหยาบมันจะละเอียด มันก็นิสัยคฤหัสถ์ นิสัยโจรนะ

คุณติ บริหารโจล อิมั ปริกขารโจล อธิฐามิ บริหารโจลไป เพราะพระพุทธเจ้าไม่ได้ให้ใช้พระพุทธเจ้าให้ใช้บริหาร ๘ สบง จีวร ให้ใช้อยู่แล้ว ถ้าเกินจากนั้นก็ โจล โจรทั้งนั้น ของโจร ของที่มีอยู่ก็ไม่อยากจะใช้ อยากจะใช้ของโจร นิสัยนี้ก็เหมือนกัน ความเห็นนี้ก็เหมือนกัน ความเห็นปกติ ข้อวัตรปฏิบัติมันเป็นปกติของมัน แต่อยากเป็นโจรไป อยากออกนอกข้อวัตรปฏิบัติไป อยากเหยียบย่ำกันโดยกิเลส ก็มันโจรทั้งนั้นนะ เขาเป็นคฤหัสถ์มา เขาเพิ่งบวชมา มันก็เป็นโจรมา จากโจรมา จากคฤหัสถ์มา มันยังไม่มีนิสัย

เวลาครูบาอาจารย์ถามว่า “ได้นิสัยโครมา” ให้ขอนิสัย นี่ไง หลวงตาท่านจะรับที่รับทางท่านพูดตรงนี้ประจำเลย ถ้าไม่มีหัวหน้า ท่านไม่รับ ถ้าไม่มีพระที่ไว้ใจได้ ท่านไม่ยอมรับ เพราะ

อะไร เพราะหัวน้ำมันไม่มี ถ้าหัวน้ำมันก็หัวโล้นหอมผ้าเหลือง มีโจรทั้งนั้นนะ ถ้ามีคุณธรรมในหัวใจ ในเมื่อผู้บวชใหม่เข้ามายังไม่ได้นิสัย ก็มันติดนิสัยกฤหัสถ์เข้ามา พูดเสียงดัง การเดิน การเหิน การอยู่ มันเป็นนิสัยของชาวบ้าน มันไม่ใช่นิสัยของพระ

ถ้านิสัยของพระ การเดิน การเหยียดการคู่ต้องมีสติ ถ้ามีสติ เราจะฝึกอย่างไรให้มีสติ ไอ้ที่ปากพล่ามๆ ควรหยุดเสีย เพราะอะไร เพราะไอ้พล่ามๆ อย่างนี้มันเป็นนิสัยโลก

นิสัยธรรม เห็นไหม เพราะพูดออกไปมันกระทบคนอื่น มันกระทบกันไปทั่ว เพราะเสียงมันดัง เสียงมันไปกวนคนอื่น ถ้าเราจะคุยอะไรกัน เรามีปัญหาขึ้นมาเราก็มาคุยกัน ๒ คน มีอะไรก็คุยกันพอประมาณ เพราะอะไร เพราะว่าต่างคนต่างต้องรักษาใจตัว ไม่ให้เราไปกระทบกระเทือนใคร ไม่ให้ไปกระทบกระเทือนใคร ถ้าไปกระทบกระเทือนใคร มันกระทบกระเทือน เพราะอะไร

เพราะเวลาเรานั่ง เวลาเราเร่งความเพียรของเรา เราก็ไม่ต้องการให้ใครกระทบกระเทือนเรา เวลาเราภาวนาขึ้นมา เราก็ต้องการความสงบ ใครก็ต้องการความสงบ ใครก็ต้องการความดี ต้องการ เห็นไหม ต้องการ แต่ไม่เป็นความจริง เพราะอะไร เพราะกิเลสมันต้องการ เพราะอะไร เพราะกิเลสมันขัดกับธรรมทั้งนั้นนะ ความต้องการอย่างนี้มันต้องการเฉยๆ ไม่ได้ มันต้องการมันไม่มีหรอก มันไปสั่งซื้อมาจากไหน การต้องการก็ต้องฝึกฝนขึ้นมา ฝึกฝนให้ตั้งสติขึ้นมา ตั้งกำหนดคำบริกรรมขึ้นมา ทำอย่างไร ปัญญาอบรมสมาธิขึ้นมา ทำมันขึ้นมา ถ้าทำขึ้นมามันก็เป็นประโยชน์กับเราขึ้นมา ถ้ามันเป็นประโยชน์ของเราได้ มันก็จะเป็นประโยชน์กับเรา

แล้วเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าไม่เป็นสัมมาทิฐิ ไม่เป็นความเห็นถูกต้อง มันจะเป็นประโยชน์ขึ้นมาได้อย่างไร เพราะในการกระทำครั้งแรกๆ ครั้งใหม่ๆ เพราะอะไร เพราะไม่ดิบๆ ไม่ดิบๆ หมายถึงเริ่มต้นเราก็หักพรวดด้วยเข้าเลย เอาไม้มา เราจะหัก เราบวชมาเราจะภาวนา เราบวชมาเราจะนั่งวิปัสสนา เราจะทำ โอ๊ย! คิดร้อยแปดเลย มาถึงก็เอาซุงมาหักเลยนะ แล้วมันหักได้ไหม หักลงไหม? หักไม่ลงสักคน

แต่ถ้ามันขึ้นมา เราเก็บหอมรอมริบ ค่อยตาก ค่อยตาก ค่อยลับ ค่อยฟัน ทำมันไปเรื่อย มีสติสัมปชัญญะ เราเริ่มต้นของเรา รักษาเจตนาอันนี้ไว้ เจตนาที่ตั้งใจประพฤติปฏิบัติ เจตนาที่บวช เจตนาบวชเพื่ออยากจะพ้นทุกข์ รักษาเจตนาตรงนี้ไว้แล้วต่อผู้ไป

กิเลสมันเป็นเรา ความคิดว่าจะหักหาญมันด้วยกิเลสเพื่อจะฆ่ามัน เราก็คิดได้ เพราะมันเป็นความคิดเวลาที่เจตนาเราดี เวลาเรามีเจตนา เรามีศรัทธามีความเชื่อ แต่ศรัทธาความเชื่อ ศรัทธา-อจดศรัทธา ศรัทธามันเชื่อมคลอนได้ ความคิดความเห็น ความคิดของคน คุณติ อารมณ์ ความรู้สึกเขาบอกว่า “อย่าไปเชื่ออะ อารมณ์ความรู้สึกมันเปลี่ยนแปลง ต้องเชื่อทางวิชาการ”

ทีนี้ในทางวิชาการมันก็ต้องศึกษามาด้วยอารมณ์ความรู้สึกนั่นนะ อารมณ์ความรู้สึกไปศึกษาทางวิชาการมา ถ้าศึกษาทางวิชาการมา ถ้ามีจุดยืนขึ้นมา อารมณ์ความรู้สึกมันดีกว่าวิชาการ เพราะวิชาการมันตายตัว วิชาการมันเป็นวิทยาศาสตร์ มันเป็นทางโลก แต่ถ้าเป็นธรรม ความรู้สึกอันนี้มันเหนือกว่าอีก

เขาบอกว่า “อย่าไปเชื่ออารมณ์ความรู้สึกอันนี้นะ”

แต่อารมณ์ความรู้สึกนั้นถ้ามันเป็นธรรมขึ้นมา อารมณ์ คุณติ ธรรมชาตุมันเป็นธรรมทั้งหมดเลย แล้วมันแสดงออกมาเป็นอารมณ์ความรู้สึกใหม่? มันก็เป็น เพราะอะไร เพราะธรรมอันนั้น สิ่งนั้นไม่ให้เชื่อบุคคล ให้เชื่อธรรมะ แต่ในเมื่อใจเป็นธรรมขึ้นมา มันธรรมเหนือโลกอีก มันรู้แจ้งโลก รู้แจ้งหมดเลย มันเป็นความจริง จะเป็นอารมณ์ความรู้สึกใหม่ละ แล้วบอก “ถ้าพูดออกมามันต้องพูดเป็นทางวิชาการ” ทางวิชาการมันก็เป็นวิทยาศาสตร์ มันเป็นกฎตายตัว

แต่ถ้าเป็นธรรม ดักหน้าดักหลัง คุณติ ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมคอยดักหน้าดักหลัง ถึงใดที่ผิดมา คอยบอกคอยแนะ แนะนำด้วยอุบายนะ ถ้าบอกตรงๆ ไม่เชื่อ เพราะอะไร เพราะคำพูดมันไม่น่าเชื่อ เพราะอะไร ถ้าทางการปฏิบัติของเราต้องตอบแบบมาจากดาวอังคาร มาจากจักรวาลนอก “อู๋หุย! นิพพานมาจากดวงดาวอีกดวงดาวหนึ่ง อู๋หุย! นิพพาน”

นิพพานอยู่กลางหัวใจ นิพพานอยู่กลางอกนี้

นิพพานอย่างนั้นเป็นนิพพานทางวิชาการ วิชาการมันเอานิพพานมาจากไหน นิพพานมาจากหัวใจ มันออกมาจากใจนี้ ใจที่มันทุกข์ๆ พลิกขึ้นมามันก็เป็นนิพพาน มันก็สุข สุขที่นี้ ทุกข์ทุกข์ที่นี้ มันพลิกมาที่นี้

แล้วเขาพูดมานะ คุณติ ของที่เราเหยียบย่ำอยู่นี้ ฝ่าเท้าเหยียบย่ำผืนแผ่นดินอยู่นี้ แต่มองไม่เห็นแผ่นดิน อยากจะไปอเมริกา อยากจะไปเที่ยวดาวอังคาร...ที่มีงเหยียบย่ำอยู่นี้มันก็ดาวดวงหนึ่ง

นะเว้ย! เขียบอยู่บนโลก โลกนี่ก็ดาวดวงหนึ่ง แล้วทำไมต้องไปดาวอังคาร ต้องพิสูจนโลกไหนกันอีก พิสูจนไปแล้วมันได้อะไร มันเขียบอยู่ที่นี้

หัวใจเราก็เหมือนกัน หัวใจที่มีกิเลสอยู่นี้ กิเลสเขียบย่ำอยู่นี้ สิ่งที่มีกิเลสมันเขียบย่ำอยู่นี้ แล้วมันจะพลิกแพลงขึ้นมาให้เป็นธรรมได้อย่างไร ถ้าให้เป็นธรรมขึ้นมา เวลาศึกษาขึ้นมา เวลาบอกเราไม่เชื่อ ไม่เชื่ออย่างนี้ ไม่เชื่อเพราะอะไร ไม่เชื่อเพราะมันเป็นกรรมของสัตว์ กรรมของสัตว์จริงๆ นะ ถ้ามันฟังเป็นตรรกะ เป็นปรัชญา เป็นสิ่งที่เป็นเรื่องโลก เรื่องตรรกะที่เทียบเคียงได้ โอ้อโฮ! มันซาบซึ้ง...สมมุติทั้งนั้นเลย ธรรมะปริยัติมันเป็นสมมุติบัญญัติหมดเลย

แต่ถ้าธรรมะเป็นธรรม มันออกมาจากใจ ออกมาจากใจที่เราคาดหมายไม่ได้ เราคาดหมายไม่ถึง ฟังแล้วงมงายมาก งงจนปฏิเสธว่า “มันเป็นไปไม่ได้ มันไม่เป็นธรรมหรอก ถ้ามันเป็นธรรม มันต้องสื่อให้เราเข้าใจได้สิ”

อ้าว! ก็หัวใจมันปิด หัวใจมันมีดบอด หัวใจมีดบอดมันก็ต้องทำ ถึงต้องมีข้อวัตรปฏิบัตินี้ไง ต้องมีข้อวัตรปฏิบัติ ต้องทวนกระแสเข้าไป เปิดหัวใจใจ ถ้าใจมันเปิด ภาชนะที่คว่ำอยู่ให้มันหงายขึ้นมา ถ้าหงายขึ้นมา ธรรมะขึ้นมามันกระเทือนหัวใจ ใจมันลง มันลงเพราะอะไร มันลงเพราะว่าครูบาอาจารย์ ใจเหนือเราใจ สูงกว่า ใจเข้าใจกว่า

กิเลสมันพลิกแพลง มันคิดค้นอย่างไรในใจของครูบาอาจารย์ กิเลสมันคิดค้นในหัวใจของเรา สิ่งหัวใจของเราเพราะเราไม่รู้ใช้ไหม มันถึงคิดค้นได้ แล้วมันก็เขียบย่ำได้ เพราะอะไร เพราะเราไม่รู้ทันมัน แต่ครูบาอาจารย์ท่านผ่านมาแล้วนะ มันคิดค้นขนาดไหนท่านก็เขียบย่ำมันมาแล้ว ท่านทำลายมาแล้ว วิธีการทำลาย นั้นนะ ท่านเทศน์ว่าการ ท่านเทศน์ออกมาจากวิธีการนั้นนะ ครูบาอาจารย์องค์ไหนก็แล้วแต่ ท่านมีความถนัดในทางใด การแสดงธรรมของท่านก็แสดงออกมาจากความถนัดของท่าน ออกมาจากประสบการณ์ของท่าน

ถ้ามีประสบการณ์อย่างไร แล้วประสบการณ์ของคน คุณติ ทางวิชาการแขนงไหนก็แล้วแต่ ความถนัดของตนยังไม่เหมือนกันเลย ความถนัด ความละเอียดอ่อน กลอุบายวิธีการ หยาบละเอียดมหาศาล นี่ไง เป็นคุณสมบัติของจิต ถ้าจิตมีคุณสมบัติอย่างนั้น มันเป็นประโยชน์อย่างนั้น เราเจอครูบาอาจารย์ที่ชำนาญการ เราจะได้ประโยชน์มากมาย ถ้าเราไปเจอครูบาอาจารย์ที่รู้จริง แต่ท่านไม่ชำนาญการ คุณติ ในทางการช่าง เขาทำได้ แต่เขาอธิบายไม่ได้ เขาทำได้หมด

โครงสร้างเขาทำได้หมดเลย แต่อธิบายมาเป็นวิชาการอธิบายไม่ถนัด บางคนทำได้ด้วย อธิบายได้ด้วย สอนได้ด้วย ทำได้ด้วย

มันอยู่ที่วาสนาของเรา ถ้าวาสนาของเราไปเจอครูบาอาจารย์ที่ชำนาญ เราก็มีโอกาสมากขึ้น แต่ถ้ามันเป็นกิเลส มันก็บอก “จี๋ม๊อ พุดอยู่นั่นนะ ไม่มีอะไรเลย ม๊อไปเรื่อยเลย”

ม๊อไม่ม๊อมันก็ต้องพิสูจน์กันสิ ทามา ถ้ามันม๊อ เราทำได้จริง ถ้าทำได้จริง เอาเหตุผลไปปลบล้างท่าน ถ้าเหตุผลไปปลบล้างท่าน คุณิ ท่านจะอายุเราไหมถ้าเหตุผลเราดีกว่า เหตุผลเราชัดเจนกว่า แล้วท่านเอาเหตุผลจอมปลอมมาสอนเราได้อย่างไร

แต่ถ้ามันรู้จริงขึ้นมา มันยอมใหม่ มันคารวะหมด ครูบาอาจารย์เราเวลาปฏิบัติขึ้นมา รู้สิ่งใดไป พระพุทธเจ้ารู้แล้ว รู้สิ่งใด พระพุทธเจ้ารู้แล้ว พระพุทธเจ้ารู้หมดแล้ว พระไตรปิฎก ถึงว่าไม่ได้ค้านพระไตรปิฎกเลย สิ่งที่เป็นพระไตรปิฎกของจริงทั้งนั้น เพราะปฏิบัติไป เพราะอะไร เพราะมันเป็นเชิงวิชาการที่เราพิสูจน์ใจ เราพิสูจน์ใจเรา เราพิสูจน์การกระทำเรา แล้วพอทำไปเทียบกับวิชาการ เพี้ยะ! เพี้ยะ! เพี้ยะ! เลย

แต่ถ้าในเมื่อเรายังไม่ได้พิสูจน์จากใจของเรา เราไปพิสูจน์ทางวิชาการมาหมดเลย งบไปหมดเลยนะ คุณิ เราจะปลุกบ้านกันสักหลังหนึ่ง บ้านที่วิจิตรพิสดาร กว่าเราจะสั่งของมา สั่งแล้วกว่าจะอ่านแปลนออก กว่าจะอะไร เรางงอยู่นั่นนะ ยังไม่จบเลย แต่นี่ของเรามีอยู่แล้ว เราอยู่ในคูหาในถ้ำ เวลาทางวิชาการมา ถ้ามันมีประโยชน์อะไร มันเหมือนกันทั้งนั้นนะ ขอให้เรารู้ทางจิตพอออกไปเทียบแล้วใช้ได้หมดเลย แต่ถ้าเรายังไม่รู้ เราคาดหมายผิด วังหาวัสดุก่อสร้าง วังหาสิ่งต่างๆ วังหาจนหมดกำลัง แล้วสร้างขึ้นมาแล้วกลายเป็นกองทรายกองดินกองอยู่นั่น ไม่เป็นบ้าน เป็นเรือนขึ้นมา แต่ถ้าเป็นจริงขึ้นมา เป็นจริงหมด นี่พระไตรปิฎกมันเป็นอย่างนี้

ถ้าเราไปศึกษาแล้ว ยิ่งศึกษายิ่งงง ยิ่งศึกษายิ่งงง ศึกษามาเป็นทางปริยัติแล้ววางไว้ แล้วปฏิบัติให้ได้ ทำให้ได้ แล้วคุณิว่าพระพุทธเจ้าโกหก ถ้าพระพุทธเจ้าโกหก “ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย” แล้วเราปฏิบัติของเราสมควรแก่ธรรมใหม่ ถ้ามันสมควรแก่ธรรมมันต้องสงบ ถ้าสมควรแก่ธรรม วุฒิภาวะของใจมันจะปรับสูงขึ้นเรื่อยๆ เราเจริญขึ้นเรื่อยๆ เราเห็นสิ่งที่หายขึ้นเรื่อยๆ เหมือนเชื้อโรคเลย เราเป็นแล้วหาย แต่ละโรคมา เราเห็นเชื้อโรคแล้วเราจะกล้าไปเป็นโรคอีกไหม

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าใจพัฒนาแล้ว มันเห็นแล้ว มันเห็นคุณค่าของศีล เห็นคุณค่าของสมาธิ เห็นคุณค่าของปัญญา เห็นคุณค่าไปหมดเลย มันก็ปฏิบัติขึ้นมาทีเพื่อเรา ประโยชน์กับเรา ให้ตั้งใจ ปฏิบัติ

เราเสียสละการเป็นคฤหัสถ์มาแล้ว ชีวิตเราต่างจากคฤหัสถ์ อย่าเอาอารมณ์ความรู้สึกของโลกมาใช้ คุณติ เราดูสัตว์เดรัจฉานสิ มันกัดกันด้วยปากด้วยเขี้ยว มนุษย์เขาสู้กันด้วยปืนด้วยอาวุธ เราเป็นนักบวช เราจะเอาอะไรไปสู้กัน เราสู้กันด้วยคุณงามความดี เราทำคุณงามความดีอยู่ในศีล ในธรรม เขาเคารพนบถเราเอง เราไม่เอาทิฐฐิมานะแบบโลกๆ มาปะทะคะคานกัน เราต้องเอาคุณงามความดี เอาความถูกต้อง เอาเมตตาธรรมมาเจือจางกันเพื่อให้เป็นสังฆะ ให้เป็นสงฆ์เรา อย่าเอาเรื่องโลกๆ มาใช้

เรื่องโลกๆ สัตว์เดรัจฉานมันกัดกันด้วยเขี้ยวด้วยเล็บ มนุษย์เขาต่อสู้กันด้วยอาวุธ นักบวชเราต่อสู้กันด้วยปัญญา ด้วยความเห็น ด้วยความดี ด้วยคุณธรรม นี่ไง ชีวิตเราต่างจากคฤหัสถ์แล้ว ความเป็นอยู่ก็ไม่เหมือนเขา การใช้ก็ไม่เหมือนเขา ปัญญาที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา คุณติ เวลาเราประพฤติปฏิบัติ สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภวานามยปัญญา ภาคปฏิบัติเรา ภวานามยปัญญาเขา รู้ได้อย่างไร ปริยัติเขาไม่รู้ณะ แล้วเขางง แล้วเขาไม่เชื่อ

แต่ถ้าปฏิบัติ ภวานามยปัญญาเกิดอย่างไร เราอธิบายให้เขาฟังได้หมด ถ้าเราเป็นพระ ปฏิบัติแล้วเรายังไม่เข้าใจถึงแก่นแท้ของภวานามยปัญญา แล้วเราจะทรงคุณธรรมได้อย่างไร พระเราไม่ทรงศีลทรงธรรม ใครจะทรง ยิ่งพระปฏิบัติของเรายังต้องมีคุณธรรม ยิ่งต้องประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเพื่อเป็นคุณธรรมของเรา

แต่อย่าให้เป็นสุกก่อนห้าม เพราะรู้นิดรู้หน่อยแล้วออกไปพูด มันเสื่อม แล้วมันทำให้วิตกกังวล ไม่ควรพูด ไม่ควรพูด ไม่ควรเอาความรู้สึก เอาอากาศปล่อออกไปในอากาศไง นี่เราก็กเก็บออกซิเจนไว้ ใช้ทอลม แล้วปล่อยให้หมดเลย จะไม่มีประโยชน์อะไรเลย

เราต้องเก็บกักไว้ ความรู้ความเห็นในหัวใจนี้เก็บกักไว้ให้เป็นประโยชน์กับเรา ไม่ควรสุกก่อนห้าม ไม่ควรซื้อก่อนขาย ควรประพฤติปฏิบัติเอาตัวรอดให้ได้ จะเป็นสมบัติของเรา เอวัง